

A dan (段) rangrendszer

A **dan** (段) rangrendszert számos japán, okinavai, koreai, valamint más kelet-ázsiai harcművészeti szervezet alkalmazza az egyén képességeinek és tudásszintjének jelölésére egy adott rendszer keretein belül. Eredetileg az *Edo*-korban jelent meg, amikor egy *Go*-iskolában vezették be a játékosok teljesítményének számszerűsített értékeléseként. Az idők során a *dan*-rendszer alkalmazása kiterjedt a legtöbb modern japán képzőművészetre és harcművészetre is.

A harcművészeti szakíró, *Takao Nakaya* szerint a rendszert elsőként *Kanō Jigorō* (1860–1938), a judo alapítója használta 1883-ban a japán harcművészetekben. Innen terjedt tovább más kelet-ázsiai országokba is.

Kanō Jigorō (1860–1938), a judo alapítója.

A modern japán harcművészetekben a *dan*-fokozatot elért gyakorlók hagyományosan fekete övet viselnek, míg a magasabb rangú mesterek – stílusirányzatuktól függően – piros-fehér, illetve piros öv viselésére is jogosultak.

A *dan*-rangok azonban nem kizárólag a harcművészetekhez kötődnek. Alkalmazzák őket különféle stratégiai társasjátékokban, mint például a *Go*, a japán sakk (*shōgi*) vagy a *renju*, továbbá olyan tradicionális művészetekben is, mint a teaszertartás (*sadō/chadō*), a virágkötészet (*ikebana*), a japán kalligráfia (*shodō*) és az íjászat (*kyūdō*).

A *dan*-rendszer így mára a modern japán társadalom szerves részévé vált, amely nemcsak a teljesítmény mércéjét, hanem a kulturális folytonosság és identitás egyik jellegzetes kifejeződését is hordozza.

A *dan* (段) írásjegy japánul szó szerint „lépést” vagy „szakaszt” jelent, de jelentésköre kiterjed a rangra, fokozatra vagy pozícióra is, amely egyaránt utalhat a szakértelem, a tudás, illetve a szolgálati idő szintjére. A kínai nyelvben ugyanezt a karaktert a pinyin átírás szerint *duàn*-nak ejtik a 4. hangnemben, és eredetileg „fázist” vagy „szakaszt” jelölt.

A *dan* kifejezést gyakran használják együtt a *kyū* (級) szóval a különféle rangrendszerekben: míg a *kyū* a tanulói szinteket, azaz az alacsonyabb fokozatokat jelöli, addig a *dan* a magasabb, mesteri rangok megnevezésére szolgál.

A dan rendszer történeleme

A *Go* játék *dan*-rangrendszerét az *Edo*-kor egyik legjelentősebb profi játékosa, *Hon'inbō Dōsaku* (1645–1702) dolgozta ki. A rendszer bevezetése előtt a játékosok közötti rangsort a hendikepek összehasonlítása alapján állapították meg, amely módszer azonban meglehetősen pontatlannak bizonyult. *Dōsaku* újítása révén a legmagasabb rangú játékos, a *Meijin* a 9. *dan* címet kapta. A rendszer feltehetően egy ősi kínai *Go*-rangsort, a 9 *Pin Zhi*-t, valamint egy korábbi udvari hivatalnoki besorolást, a kilenc fokozatú rendszert vette mintául, noha ezekben a hagyományokban az alacsonyabb számérték jelezte a magasabb rangot.

Hon'inbō Shūsaku

A *dan*-rangok gondolata a 19. század végén került át a harcművészetekbe, *Kanō Jigorō* (1860–1938), a *judo* megalapítójának közvetítésével.

Kanō 1883-ban vezette be a modern rangrendszert, amikor két kiemelkedő tanítványának, *Saigō Shirō*-nak és *Tomita Tsunejirō*-nak adományozta a *shodan* (első *dan*, azaz a legalacsonyabb mesterfokozat) címet.

Saigō Shirō és Tomita Tsunejirō

Ezt megelőzően a harcművészeti iskolákban a haladás elismerésére ritkábban *menkyo* engedélyeket adományoztak. A *menkyo*-rendszer több szintet foglalt magában, amelyek közül a legmagasabb a *menkyo kaiden* (免許皆伝) volt. Ez azt igazolta, hogy a tanítvány teljes mértékben elsajátította az adott művészet tanítását. Egy másik hagyományos forma a kiemelkedően tehetséges tanítványok jutalmazására az volt, hogy az iskolavezető őt jelölte ki következő *sōke*-nek, és ráruházta az iskola titkos tekercseit, a *densho* (伝書)-t.

*Takeda Sōkaku és Hisa Takuma a Hisa részére kiállított
menkyo kaiden oklevéllel együtt ábrázolva.*

Ebben az időben még mindig nem volt külső megkülönböztetés a *yūdansha* (fekete övesek) és a *mudansha* (akik még nem érték el a *dan* fokozatot) között. A japán iskolarendszer különböző sportágai már használtak rangjelzőket, leginkább az úszásban, ahol a haladó úszók fekete szalagot viseltek a derekukon. *Kano* 1886-ban átvette azt a szokást, hogy *yūdansha*-i fekete *obi*-t (övet) viseljenek.

Akkoriban ezek az obik nem azok az övek voltak, amelyeket ma a karatéka és a jūdōka visel; a tanulók még mindig kimonóban gyakoroltak. A formális kimonóhoz még mindig a széles obit viselték. 1907-ben *Kano* feltalálta a modern *keikogi*-t (fehér gyakorlóruhákat) és a *mudansha* számára fehér, a *yūdansha* számára fekete öveget.

Kano Jigoro és női tanítványai.

Modern használat a Go játékban

Hagyományosan a *Go*-játékosok tudásszintjét a *kyū* és a *dan* fokozatok határozzák meg. A *kyū*-rangok a tanulói szinteket jelölik, míg a *dan*-rangok a mesterfokozatokat képviselik. Különösen az amatőr játékban bírnak nagy jelentőséggel, mivel ezek teszik lehetővé a hendikeprendszer alkalmazását: egy rangkülönbség hozzávetőlegesen egy szabad lépésnek felel meg a játszma kezdetén.

A modern technikai eszközök, például a számológépek és számítógépek elterjedésével kialakultak a különféle pontszám- és besorolási rendszerek, amelyekben a játékos rangját szigorúan a mérkőzések eredményei alapján számítják ki.

A *dan*-fokokatok a haladó szintű játékosok számára vannak fenntartva. Míg sok szervezet bizonyos mértékig engedélyezi, hogy a játékosok saját maguk válasszák meg *kyū*-szintjüket, addig a *dan*-rangok megszerzése rendszerint szigorúbb feltételekhez kötött. Ez versenyeredményekhez vagy vizsgák sikeres teljesítéséhez kapcsolódhat. A játék iránt komolyan elkötelezett tanulók gyakran törekednek a *dan*-fokozat elérésére, amely a mesterszint egyik mérföldkövének számít.

Az amatőr szinten a ranglétra általában a 7. *dan*-ig terjed, míg a professzionális *Go*-játékosok számára a legmagasabb elérhető fokozat a 9. *dan*, amely a szakma csúcsát jelképezi.

A shogi modern használata

A *go*-hoz hasonlóan a *shogi*-ban is hagyományosan „*dan*” és „*kyū*” rangokat használnak a *shogi* játékosok játékerejének meghatározására. Az amatőr játékosok táblás (OTB) játékon keresztül elérhetik a 15-*kyū* és 8-*dan* közötti rangokat. A *dan* és *kyū* mellett a Japán Amatőr *Shogi* Szövetség az általa szervezett versenyeken *Elo*-típusú értékelési rendszert is használ.

A Japán *Shogi* Szövetség (JSA) által a profik számára használt rangsorolási rendszer hasonló terminológiát használ, de a képességek tekintetében valójában meglehetősen eltérő. A profi játékosok rangja 4 *dan*-tól 9 *dan*-ig terjed. Korábban létezett 10 *dan* rang is, de ezt már nem használják. Az amatőr játékosok a JSA egyik tanítványiskolájában képezik magukat profivá, és 6-*kyū*-tól 3-*dan*-ig terjedő rangot kapnak.

Mivel csak kivételesen erős amatőr játékosok tudnak kvalifikálni magukat a *shōreikai*-ra, általában úgy gondolják, hogy a tipikus *shōreikai* 6-kyū legalább egy amatőr 3 vagy 4 dan játékosnak felel meg. Azok a *shōreikai* 3-dan játékosok, akik megnyerik vagy másodikkok lesznek az évente megrendezett két 3-dan bajnokság egyikén, 4-dan rangot kapnak és profi státuszt nyernek.

Noha az amatőr férfi és női játékosok rangsorolási rendszere között nincs eltérés, a Japán *Shōgi* Szövetség (JSA) és a Japán Női Profi *Shōgi* Szövetség (LPSSA) a női professzionális játékosok esetében némileg eltérő rangrendszert alkalmaz. A női profik besorolása a 3-kyū szinttől a 6-dan fokozatig terjed. Általánosan elfogadott nézet, hogy még a legerősebb női professzionális játékosok játéktudása is nagyjából a *shōreikai* (hivatásos játékosjelölti liga) 1- vagy 2-dan szintjének felel meg.

Mindeddig egyetlen női játékos sem teljesítette sikeresen a *shōreikai* teljes követelményrendszerét, így a 4-dan fokozatot – amely a hivatalos profi státusz megszerzésének küszöbe – még senki sem érte el. A történelem során eddig három női játékos jutott el a *shōreikai* 1-dan szintjére, míg ketten a 3-dan rangig emelkedtek.

A dan rendszer használata a harcművészetekben

Noha a *kyū/dan* rendszer és a színes övek alkalmazása széles körben elterjedt a *gendai budō*-ban, más kelet-ázsiai eredetű harcművészetekben, valamint az ezekből vagy más tradíciókból kialakult irányzatokban, használatuk nem tekinthető univerzálisnak.

Japán harcművészetek

A modern időkben egy stílus *dan*-rangú gyakorlója általában olyan harcművészként ismert, aki már túllépett a *kyū*-fokokon, vagyis az alapszintű rangokon. E fokozat elérésével a gyakorló sok esetben jogosulttá válik a művészet oktatására is. Fontos azonban megjegyezni, hogy a *dan*-rang megszerzése önmagában nem feltétlenül jelent szakértői szintet. Inkább azt fejezi ki, hogy a gyakorló megfelelő jártasságot ért el a stílus alapvető technikáinak ésszerű keretein belül, és már nem számít kezdőnek.

A *dan*-fokok száma stílusonként változó: a legtöbb japán harcművészetben az 1–5., illetve az 1–10. *dan* közötti tartomány használatos. Az alacsonyabb *dan*-fokokat többnyire vizsgák útján, esetenként versenyeredmények alapján lehet megszerezni. A magasabb szintek eléréséhez rendszerint hosszabb gyakorlati tapasztalat, valamint a művészet fejlődéséhez való hozzájárulás szükséges, amely megnyilvánulhat oktatásban, kutatásban vagy publikációkban. Ezeknek a fokozatoknak az odaítélése általában a fő *dojo* magas rangú képviselőinek hatáskörébe tartozik, vagy egy irányító bizottság döntése révén történik.

Univerzális teljesítménymérce azonban nem létezik: a rangrendszerek mindig az adott iskola vagy stílus belső hagyományaihoz kötődnek, így a fokozatok nem feltétlenül vihetők át más harcművészeti irányzatokra. Érdemes továbbá hangsúlyozni, hogy a *dan*-fokozat nem minden esetben kapcsolódik a fekete öv viseléséhez. Egyes harcművészetekben – például az *iaidō*-ban, a *kendō*-ban vagy a *jōdō*-ban – nem használnak külső rangjelzést. Mindazonáltal a fekete öv a modern társadalomban messze a legismertebb és legelterjedtebb szimbóluma a *dan*-rangoknak.

A legmagasabb *dan*-fokok olykor kizárólag a stílus alapítója vagy vezető mesterei számára vannak fenntartva, és csak a legkiválóbb tanítványok emelhetők fel ezekre a szintekre. A *judo*-ban például napjainkban mindössze öt élő személy rendelkezik 10. *dan* fokozattal, és a stílus megalapítása óta világszerte csupán mintegy harmincöt gyakorló kapta meg ezt a címet. E rangok közül mindössze tizenötöt adományozott a *Kōdōkan*, s valamennyit japán judokák nyerték el.

Más harcművészeti irányzatokban a *dan*-fokok nem feltétlenül jelentik a hierarchia legmagasabb szintjét.

Egyes stílusokban az oktatói képesítések, illetve a bírói vagy ítélkezői jogosultságok a *dan*-fokozatok fölött helyezkednek el, és a mesterség még kifinomultabb, intézményesített elismerését képviselik.

Rangok japánul

Degree	Pronunciation	Japanese
1st dan	Shodan ^[a]	初段
2nd dan	Nidan	二段/二段 ^[b]
3rd dan	Sandan	参段/三段 ^[c]
4th dan	Yondan ^[d]	四段
5th dan	Godan	五段
6th dan	Rokudan	六段
7th dan	Shichidan ^[e]	七段
8th dan	Hachidan	八段
9th dan	Kudan	九段
10th dan	Jūdan	十段

a. A *shodan* (初段) jelentése „kezdő fokozat”. Az *ichidan* (一段) kifejezés szó szerint „első fokozatot” jelent, ám ennek használata jóval ritkább.

b. A japán rangjelölésben olykor a számok régebbi kandzsiváltozatait alkalmazzák: a „2” esetében a 弐.

c. A „3” esetében pedig a 参 karaktert használják.

d. A „4” jelölése sajátos kulturális jelentéssel bír, mivel a japán szó a „négy” (*shi*) azonos hangzású a „halál” (*shi*) szavával. Ennek elkerülésére a negyedik *dan* fokozatot rendszerint *yondan*-nak nevezik a ritkábban használt *shidan* helyett.

e. A hetedik *dan* esetében a *nanadan* elnevezés szintén használatos, bár a formálisabb *shichidan* változat is elfogadott.

Számos harcművészetben a fekete öv jelzi valamennyi *dan*-fokozatot. Más irányzatokban azonban eltérő színeket használnak, és egyes rendszerekben a legmagasabb, 10. *dan* fokozatot elért mesterek piros övet viselnek. A dzsúdóban például a 6–8. *dan* fokozat birtokosai piros-fehér mintás övet hordhatnak, míg a 9. *dan* és az afeletti rangúak számára az egyszínű piros öv a hagyományos.

Keiko Fukuda (1913–2013) japán judomester, a Kodokan történetének egyetlen női 10. danos judokája, aki életét a judo nemzetközi népszerűsítésének szentelte.

Bizonyos rendszerekben a színkódolás tovább bővül: például a kék öv piros csíkkal a *Renshi* (錬士) címet viselő, illetve a régebbi *Rjúkjú* Királyság idején a *Shinshi* (a kínai *shēnshì* 紳士, 'úriember, tudós, követ') kifejezésből eredeztetett rang birtokosai számára volt használatos. Ez a konfuciánus kultúrkörből átvett cím a tudósokra és hivatalos követekre utalt.

Még az egyes stílusokon belül is jelentős eltérések tapasztalhatók. Az övek rendszerint nem tartalmaznak olyan jelzést, amely közvetlenül utalna a viselőjük *dan*-fokozatára. Az okinawai stílusokban gyakran aranycsíkokkal különböztetik meg az ötödik *dan* utáni mesterfokozatokat. Egy aranycsík a *Renshi* (錬士) címet jelzi, kettő a *Kyōshi* (教士) rangot, míg három a legmagasabb mestercímet, a *Hanshi* (範士) fokozatot.

A 2000-es évek elején több okinawai irányzat kezdte el az aranycsíkokat alkalmazni a *godan* feletti egyes *dan*-fokozatok jelölésére. Számos szervezet – köztük sok *Uechi-ryū* hagyományt követő csoport – átvette ezt a gyakorlatot, ugyanakkor más irányzatok továbbra sem alkalmazzák.

Sok harcművészeti stílusban a *shodan* azt jelzi, hogy a gyakorló elsajátította az adott rendszer alapjait. Nagyjából a *sandan* szinttől kezdve a tanítvány már önállóan is megkezdheti az oktatást, ugyanakkor továbbra is mestere felügyelete alatt. E szint hivatalos engedélye a *shidōin* (指導員), szó szerint „oktató/edző tag”, amelyet gyakran „asszisztens oktatóként” fordítanak. Körülbelül a *godan* fokozattól kezdve a gyakorló teljes körű oktatói jogosítványt nyerhet, amelyet a *shihan* (師範) cím testesít meg, jelentése „tanítómester/példakép”. A hagyomány szerint a *shihan* rang birtokosa saját iskolát alapíthat. Számos irányzatban ezen felül külön oktatói vagy „mesteri” fokozatok is léteznek, így a *renshi*, *kyōshi* és *hanshi*.

Általánosságban elmondható, hogy az alacsonyabb *dan* fokozatok elsősorban a művészet mélyebb megismerését, technikai megértését és a fizikai képességek fejlesztését tükrözik. Minél magasabb fokozatról van szó, annál hangsúlyosabb szerepet kapnak a vezetői készségek, a tanításban szerzett tapasztalat, valamint az adott stílus iránti hosszú távú elköteleződés.

A modern *kendō*-ban a *dan* rendszer átalakításával a 8. *dan* lett a legmagasabb elérhető fokozat. A judóval ellentétben a rangemelést itt minden esetben vizsga előzi meg, amelyet a Japán Országos Kendó Szövetség (All Japan Kendo Federation), a Nemzetközi Kendó Szövetség (International Kendo Federation), illetve ezek tagszervezetei bonyolítanak le. Míg a *dan* fokozatok megszerzése döntően a technikai tudáson alapul, ezzel párhuzamosan működik a *shōgō* rendszer is, amely a magasabb oktatói címeket — *renshi*, *kyōshi* és *hanshi* — adományozza. A *renshi* és *kyōshi* címek írásbeli vizsga alapján nyerhetők el, míg a *hanshi* fokozat elnyerésére választás útján kerül sor.

Bár a *dan* rendszer kifejezetten japán eredetű, számos más harcművészeti stílus is átvette. A *dan* rendszer és a jól ismert fekete öv szimbólum széles körben elterjedt, és általában azt jelzi, hogy a viselő egy adott területen átlag feletti, illetve kiemelkedő szintű képességekkel rendelkezik.

Kínai harcművészetek

1998-ban a Kínai Wushu Szövetség a Nemzeti Sportbizottsággal és a Kínai Wushu Kutatóintézettel közösen létrehozott egy kilencfokozatú (*duan*) minősítési rendszert. 2011-ben a *Duan Wei* rendszert átalakították: kiadtak egy sor hivatalos tanulmánykötetet az 1–6. *duan* vizsgákhoz, amelyek a vizsgák alapjául szolgáló formagyakorlatokat, alkalmazásokat és partnerformákat is tartalmazzák. A rendszer szimbolikáját szintén módosították: az új jelvény immár feltünteti az adott *duan wei* számát (1–6). A tapasztalt gyakorlók belépési szintjét a 3. *duan* fokozatra és az alá korlátozták annak érdekében, hogy a rangsorolás szigorúbbá és átláthatóbbá váljon.

Szimbólum: 段位 (*Duan Wei*) – „szint, fokozat”

Alapszintű *duan*-ok (néhány éves gyakorlattal rendelkező tanulók számára):

1. Qingying – yi duan: Bronz/kék sas
2. Yinying – er duan: Ezüst sas
3. Jinying – san duan: Arany sas

Középfokú szint

A középfokú *duan* fokozatok olyan *wushu*-gyakorlóknak és -edzőknek szólnak, akik már képesek tanítani, és szinttől függően 5–10 év edzői tapasztalattal rendelkeznek. Az 5. *duan*-tól kezdődően a jelölteknek igazolniuk kell a *wushu*-hoz kapcsolódó tudományos munkásságukat is – például publikációk, oktató DVD-k vagy *duanwei* vizsgát tett tanulók felkészítése révén. A 6. *duan wei* a legmagasabb technikai szint, amelynek birtokosa jogosult a „mester” cím használatára.

4. Qinghu – si duan: Bronz/kék tigris

5. Yinhu – wu duan: Ezüst tigris

6. Jinhu – liu duan: Arany tigris

Haladó szint:

A haladó *duan* fokozatok kizárólag olyan rendkívül tapasztalt mestereknek adományozhatók, akik kiemelkedő szakmai tudással és elismertséggel rendelkeznek a *wushu* világában. Az ezen szinteket elérők hivatalosan jogosultak a „nagy-mester” cím használatára.

7. Qinglong – qi duan: Bronz/kék sárkány

8. Yinlong – ba duan: Ezüst sárkány

9. Jinlong – jiu duan: Arany sárkány

Megjegyzés: a *Dan* kifejezést egészen 2005-ig használták a jelvényeken, majd felváltotta a *Duan* megnevezés. Fontos azonban, hogy a fokozatokat igazoló tanúsítványokon mindig is a *Duanwei* kifejezés szerepelt, a *Dan* soha.

Koreai harcművészetek

A koreai harcművészetekben a japán megszállásig (1910–1945) nem létezett formális fokozatrendszer. A megszállás idején a japán harcművészetek – elsősorban a *judo*,

a *karate-dō* és a *kendō* – bekerültek a koreai iskolarendszerbe, és ezek közvetítésével a rangrendszer fogalma is elterjedt. A felszabadulás után kialakult új stílusok, mint a *taekwondo*, a *tang soo do*, a *soo bahk do* és a *hapkido*, átvették a japán eredetű *dan* (단, 段) és *geup* (급, 級) fokozatokat.

A *dan* fokozatokat nemcsak a harcművészetekben, hanem más területeken is használják, például a *baduk* (go) játéokban. A Koreai *Taekkyon* Szövetség szintén adományoz *dan* fokozatokat a *taekkyeon* gyakorlóinak.

Taekkyeon gyakorlók

A *dan* fokozat birtokosát *yudanja*-nak (유단자, 有段者) nevezik, míg a 6. *dan* felettieket *godanja*-nak (고단자, 高段者).

A legtöbb koreai iskola, különösen a *Kukkiwon* rendszerű taekwondóban, alkalmazza a *poom* (품, 品) rendszert is. Ez a fiatal, 15 év alatti gyakorlók számára létrehozott előfokozat, amely négy szintből áll. A gyakorló 15 éves korának betöltése után a *poom* fokozat automatikusan átváltható a megfelelő *dan* szintre.

Koreai rangok:

A *dan* rangok számozása során kínai-koreai számokat használnak. A *dan* rangok általános nevei a következők:

1. Il dan (일단, 一段) – első dan
2. I dan (이단, 二段) – második dan
3. Sam dan (삼단, 三段) – harmadik dan
4. Sa dan (사단, 四段) – negyedik dan
5. O dan (오단, 五段) – ötödik dan
6. Yuk dan (육단, 六段) – hatodik dan
7. Chil dan (칠단, 七段) – hetedik dan
8. Pal dan (팔단, 八段) – nyolcadik dan
9. Gu dan (구단, 九段) – kilencedik dan
10. Sip dan (십단, 十段) – tizedik dan

Degree	English Pronunciation	Hangul	Hanja
1st degree	Il dan (also known as <i>cho dan</i>))	일단 or 초단	一段 or 初段
2nd degree	I dan	이단	二段
3rd degree	Sam dan	삼단	三段
4th degree	Sa dan	사단	四段
5th degree	O dan	오단	五段
6th degree	Yuk dan	육단	六段
7th degree	Chil dan	칠단	七段
8th degree	Pal dan	팔단	八段
9th degree	Gu dan	구단	九段
10th degree	Sip dan†	십단	十段

†A legtöbb koreai harcművészetben a *dan* fokozatok legfeljebb a kilencedik *dan*-ig terjednek, azonban egyes szervezetekben ritka esetekben tizedik *dan* fokozatot is kiadtak.

Dan rangok és politika a harcművészetekben

A státusszal és ranggal kapcsolatos politikai feszültségek már évszázadokkal a *dan* rendszer bevezetése előtt is léteztek. A *dan* fokozatok elterjedése azonban új és specifikus típusú „rangpolitika” és társadalmi konfliktusok kialakulásához vezetett, amelyek időnként a harcművészeti iskolákat és szervezeteket is érintik.

A leggyakoribb vitás kérdések közé tartoznak:

- Ki érdemli meg az egyes *dan* rangokat, és milyen indokok alapján.
- A konkrét fokozatok eléréséhez szükséges követelmények meghatározása.
- A nepotizmus és részrehajlás szerepe az előléptetéseknél.
- A rangokhoz kötődő kedvezmények és előnyök.
- A „tiszteletbeli *dan*” fokozatok elfogadhatósága és értéke.
- A különböző harcművészetek és iskolák közötti eltérések a követelményekben.
- A használt *dan* fokozatok száma (általában 10, de egyes rendszerekben 12, 15 vagy még több).
- Annak kérdése, hogy melyik fokozattól jogosult valaki másokat rangra emelni.
- Gyermek és fiatalok előléptetése *dan* fokozatokra.

Összegzés

A *dan* fokozatrendszer a 19–20. század fordulóján Japánból indult ki, és mára világszerte elterjedt a harcművészetekben, sőt más területeken is. Bár az alapelvei hasonlóak – a tanulók fejlődésének szintek szerinti nyomon követése –, a különböző országok és stílusok sajátosan alakították ki rendszereiket. A japán budóban a technikai tudás mellett egyre inkább a tanítási képességek és a közösségi szerepvállalás kerül előtérbe a magasabb fokozatoknál; Kínában a *Duan Wei* rendszer strukturált vizsgarenddel és szimbolikával épült ki; Koreában pedig a japán megszállás hatására honosodott meg, majd saját elemekkel, például a *poom* fokozatokkal egészült ki.

A *dan* fokozatok ugyanakkor nem mentesek a vitáktól és ellentmondásoktól: a követelmények eltérései, a tiszteletbeli címek kérdése, a nepotizmus vagy a gyermekek előléptetése mind hozzájárulnak a rangok körüli politikai és társadalmi feszültségekhez.

Összességében a *dan* rendszer egyszerre jelent mércét a technikai fejlődéshez és a tanítói hivatás beteljesítéséhez, ugyanakkor a különböző kulturális, intézményi és emberi tényezők hatására folyamatosan változik és vitákat kelt.

